

רשימה זו כוללת סדרה של החלפות מכתבים ביני לבין הנהלות קרנות המחקר הציבוריות הקרויות בפי רשויות המחקר כקרנות "תחרותיות" ובכללם GIF (German-Israeli Science Foundation), BSF (US-Israel Bi-National Science Foundation), ISF (Israel Science Foundation).

החלפת המכתבים הללו החלה לאחר שמתוך ניסיוני וניסיונם של קולגות ששוחחו איתי בנושא הגשת הצעות המחקר לקרנות אלה הסקתי כי כנראה בקרנות אלה לא קיימים נהלים תקינים לבחירת חברי הוועדות המקצועיות וראשי התחומים, כך שאוכלוסיה קטנה של חוקרים "שולטים" על התקציבים ועל חלוקתם. חשש זה קיבל תוקף נוסף לאחר ששוחחתי בשיחה "לא מחייבת" עם שלושה חברי סגל בכירים שהיו בזמנים שונים רפרנטים של קרנות אלה.

הקורא יוכל לקרוא את הטענות שהעליתי בעניין הפרוטקציוניזם במימון המחקרים שיכולה להתקיים עקב חוסר כללים אתיים בקביעת חברי הוועדות המקצועיות הקובעות את גורל הצעת המחקר לחסד או לשבט. תשובות הנהלות הקרנות לדעתי מראות על אי-הבנה ואי-הפנמה בסיסית של הרעיון שנחוצים כללים אתיים בכל גוף ציבורי העוסק במימון מכספי ציבור.

קרן BSF

הפקולטה להנדסת חומרים
FACULTY OF
MATERIALS ENGINEERING

4 נובמבר 2002

לכבוד
מר יעקב ברטורא
הנהלת הקרן הדו-לאומית למדע ארה"ב-ישראל
רחוב אלחריזי 2
ת.ד. 7677 ירושלים 91076

שלום!

הנדון: בקשה למידע אודות נהלי הקרן למינוי יועצים מדעיים

לפי פרסומי הקרן הדו-לאומית למדע ארה"ב-ישראל, הקרן נעזרת ביועצים מדעיים (science advisors) לשם אנליזה של הערכות הרפרנטים והמלצות. ברצוני לדעת את נהלי הקרן הדו-לאומית למדע בנושא זה והקריטריונים לפיהם נקבעים היועצים המדעיים. אודה מאוד לקבל העתק של כל חומר או תקנות הנוגעים לנושא זה.

אני מודה על תשובתך.

בברכה.

פרופ' ח' רחמן חיים

העתק:

פרופ' א. זיגמן, דיקן הפקולטה להנדסת חומרים, הטכניון
פרופ' מ. איזנברג, המשנה לנשיא למחקר, הטכניון

ירושלים, ז' כסלו תשס"ב
12.11.2002

2

לכבוד
פרופ' רחמן חיים
הנדסת חומרים
הטכניון
חיפה

פרופ' חיים הנכבד,

הקרן מגייסת את היועצים על בסיס אישי מתוך קהילת החוקרים
בישראל ובארה"ב.

יועץ משמש בדרך כלל כ- 3-4 שנים.

ר"ב מכתב ההנחיה ליועצים.

בכבוד רב,

י. ברטודא
עוזר למנהל הקרן

הפקולטה להנדסת חומרים
FACULTY OF
MATERIALS ENGINEERING

20 נובמבר 2002

3

לכבוד
מר יעקב ברטורא
עוזר למנהל הקרן הדו-לאומית למדע ארה"ב-ישראל
רחוב אלחריזי 2
ת.ד. 7677 ירושלים 91076

שלום!

הנדון: מידע אודות נהלי הקרן למינוי יועצים מדעיים

ברצוני להודות על טופס הנחיות ליועצים המדעיים של הקרן (באנגלית) ששלחת לי.

בנוסף לכך ציינת כי הקרן מגייסת את היועצים על בסיס אישי מתוך קהילת החוקרים. שאלתי במכתבי הקודם התייחסה לנהל לפיו נעשה גיוס זה. ברצוני לדעת כיצד נעשה גיוס זה. האם קיים נוהל כתוב בעניין זה?

מתוך קריאה של "טופס ההנחיות ליועץ" נראה לי שליועץ המדעי השפעה רבה על "גורל" הצעות המחקר המתבטאת באגליזיה וסיכום של חוות-הדעת של הרפרנטים, ומתן חוות-דעת משלו. המצב לפיו מספר מצומצם ביותר של יועצים מדעיים (אחד או שניים) מעורבים בהערכת חוות-הדעת בתחום נתון נותן משנה תוקף לכך שכחירת היועצים תהיה מבוקרת לפי נהלים כתובים, שוויוניים ופתוחים לכל חוקר בעל הישגים מוכחים (כל חוקר בעל קביעות במוסדות האקדמיים עונה לדרישה זו).

אודה לקבל את תגובת הנהלת הקרן בעניין זה.

אני מודה על תשובתך.

בברכה.

פרופ/ח' רחמן חיים

העתק:

פרופ' א. זיגמן, דיקן הפקולטה להנדסת חומרים, הטכניון
פרופ' מ. איזנברג, המשנה לנשיא למחקר, הטכניון

ירושלים, י"ט כסלו תשס"ג
24.11.2002

לכבוד
פרופ' רחמן חיים
הפקולטה להנדסת חומרים
טכניון
חיפה, 32000

4

פרופ' חיים הנכבד,

הנדון: התקנות שלפיהן נבחרים היועצים בישראל ובארה"ב

1. השפה הרשמית של הקרן היא אנגלית.
 2. יועץ נבחר מתוך קבילת החוקרים בישראל ובארה"ב על בסיס אישי.
 3. היועץ חייב להיות מדען בכיר בר סמכא באחד מתחומי המחקר שהקרן תומכת בהם.
 4. היועץ חייב להכיר היטב את מטרות הקרן ודרכי עבודתה.
 5. היועץ משמש כחבר בצוות יועצים לקרן.
 6. לכל נושא מחקר ראשי שהקרן תומכת מתמנה צוות יועצים מומחים אשר ידון בבקשות המחקר שהוגשו לקרן באותו נושאים נימליץ למועצת הנגידים ולהנהלת הקרן על בקשות המחקר הראויות והראויות ביותר למענק. (מסקנות הצוות הן בגדר המלצות בלבד ואינן מחיבות את מועצת הנגידים.
 7. תפקיד היועץ הוא זמני לשלוש עד ארבע שנים.
- כללים אלו אושרו ע"י מועצת הנגידים של הקרן.

בכבוד רב,

י. ברטורא
עוזר למנהל הקרן

מכתב

הפקולטה להנדסת חומרים
FACULTY OF
MATERIALS ENGINEERING

29 דצמבר 2002

5

לכבוד
מר יעקב ברטורא
עוזר למנהל הקרן הדו-לאומית למדע ארה"ב-ישראל
רחוב אלחריזי 2
ת.ד. 7677 ירושלים 91076

שלום!

הנדון: נהלי הקרן למינוי יועצים מדעיים

במכתבי האחרון אליך מתאריך 20 בנובמבר 2002 העליתי טענות בעניין אי קיום נהלים וקריטריונים מוגדרים וכתובים לקביעת היועצים המדעיים בקרן. טרם קיבלתי תשובה עניינית של הנהלת הקרן בנדון.

לאור מצב זה נראה לי כי אי קיום קריטריונים ונהלים ברורים וכתובים לבחירת היועצים המדעיים אינו עולה בקנה אחד עם מינהל תקין שראוי לקרן ציבורית כגון הקרן הדו-לאומית למדע ארה"ב-ישראל. אי קיום קריטריונים כאלה מכיא בדרך כלל למינויים על סמך היכריות אישיות ולגוהג הפסול של "חבר מכיא חבר" וכל המשתמע מכך.

הגני מבקש ממך ליידע את חברי מועצת הקרן על טענותיי בנדון וכיצד הם עומדים לתקן את המצב הקיים, הטעון תיקון.

אני מודה על תשובת מועצת הקרן.

בברכה,

פרופ'ח' רחמן חיים

העתק:

פרופ' א. זיגמן, דיקן הפקולטה להנדסת חומרים, הטכניון
פרופ' מ. איזנברג, המשנה לנשיא למחקר, הטכניון

ירושלים, כ"ו טבת תשס"ג
31.12.2002

לכבוד
פרופ' ח' רחמן חיים
הנדסת חומרים
הטכניון
חיפה

6

פרופ' רחמן חיים הנכבד,

אנו מאשרים את קבלת מכתבך מה 29.12.2002.

בכבוד רב,

י. ברטורא
עוזר למנהל הקרן

הפקולטה להנדסת חומרים
FACULTY OF
MATERIALS ENGINEERING

4 פברואר 2003

7

לכבוד
פרופ' יונה אטינגר
מנהל הקרן הדו-לאומית למדע ארה"ב-ישראל
רחוב אלחריזי 2
ת.ד. 7677 ירושלים 91076

שלום רב,

הנדון: נהלי הקרן למינוי יועצים מדעיים

בהתכתבות שנערכה ביני לבין עוזרך, מר ברטורא, התברר כי לקרן אין נהלים וקריטריונים מוגדרים וכתובים לקביעת היועצים המדעיים של הקרן. בין השאר מתברר כי היועץ המדעי נבחר על בסיס אישי (ראה מכתב הקרן מתאריך 24.11.2002).

לדעתי הנהל של בחירת היועצים על בסיס אישי הינו נהל פסול ואינו ראוי למינהל תקין המתבקש מקרן ציבורית כגון הקרן הדו-לאומית למדע ארה"ב-ישראל. כפי שצינתי במכתביי הקודמים, מינויים על סמך היכרויות אישיות ונוהג הפסול של "חבר מביא חבר" הם פתח לפרוטקציוניזם מוסווה וכל המשתמע מכך במימון הצעות המחקר המוגשות לקרן.

ביקשתי גם ליידע את חברי מועצת הנגידים של הקרן על טענותיי בנוהג וכיצד הם עומדים לתקן את המצב הקיים, הטעון תיקון.

טרם קיבלתי תשובה כלשהיא פרט לאישור קבלת מכתבי.

א. הנני מבקש את תגובת הקרן לטענות שהעליתי.
ב. הנני מבקש את שמות וכתובות חברי מועצת הנגידים כדי להעלות בפניהם את טענותיי.

תודה ובברכה,

פרופ' ח'י רחמן חיים

העתק:

פרופ' א. זיגמן, דיקן הפקולטה להנדסת חומרים, הטכניון
פרופ' מ. איזנברג, המשנה לנשיא למחקר, הטכניון

ירושלים, י"ז אדר תשס"ג
16.2.2002

לכבוד
פרופ' ח' רחמן חיים
הפקולטה להנדסת חומרים
הטכניון
חיפה, 32000

א.נ.,

8

במענה למכתבך מיום 4.2.2003 – פרופ' חגית מטר-ירון היא יו"ר מועצת
הנגידים של הקרן בשנה זו. כתובתה: משרד המדע התרבות והספורט,
קרית הממשלה המזרחית, ירושלים.

בברכה,

ד"ר י. אטינגר
מנהל הקרן

העתק:

- פרופ' א. זיגמן, דיקן הפקולטה להנדסת חומרים
- פרופ' מ. איזנברג, משנה לנשיא למחקר

הפקולטה להנדסת חומרים
FACULTY OF
MATERIALS ENGINEERING

3 מרץ 2003

9

לכבוד
פרופ' חגית מסר-ירון, יו"ר מועצת הנגידים
של הקרן הדו-לאומית למדע ארה"ב-ישראל
משרד המדע התרבות והספורט
קריית הממשלה המזרחית
ירושלים

שלום רב,

הנדון: נהלי הקרן למינוי יועצים מדעיים

בהתכתבות שנערכה ביני לבין הנהלת הקרן (העתק מצורף בזה) התברר כי לקרן אין נהלים וקריטריונים מוגדרים וכתובים לקביעת היועצים המדעיים של הקרן. ברצוני לציין כי ליועץ המדעי תפקיד מכריע בקביעת "גורלן" של הצעות המחקר המוגשות לקרן. בין השאר צוין כי היועץ המדעי נבחר על בסיס אישי (ראה מכתב הקרן מתאריך 24.11.2002).

לדעתי הנהלה של בחירת היועצים על בסיס אישי הינו נוהל פסול ואינו ראוי למינהל תקין המתבקש מקרן ציבורית כגון הקרן הדו-לאומית למדע ארה"ב-ישראל. כפי שצינתי במכתביי הקודמים, מינויים על סמך היכרות אישיות ונוהג של "חבר מביא חבר" הם פסולים ומהווים פתח לפרוטקציוניזם מוסווה וכל המשתמע מכך במימון הצעות המחקר המוגשות לקרן.

כפי שניתן להיווכח מהתכתבות המצורפת בזאת, פרט למידע טכני לא קיבלתי שום תשובה עניינית על טענותיי החמורות שהעליתי כנגד לתקנות ופעולות הקרן.

הנני פונה ומבקש ממך וממועצת הנגידים של הקרן להתייחס לטענות שהעליתי, והאם וכיצד מועצת הנגידים עומדת לתקן מצב בעייתי זה. תיקון מצב זה חשוב במיוחד בתקופה זו, בה היחס בין מספר מענקי המחקר מקרנות ציבוריות למספר החוקרים בישראל הולך ויורד.

תודה ובברכה,

פרופ' ח' רחמן חיים

העתק:
פרופ' י. אטינגר, מנהל הקרן
פרופ' י. אפליג, נשיא הטכניון
פרופ' מ. איזנברג, המשנה לנשיא למחקר, הטכניון
פרופ' א. זיגמן, דיקן הפקולטה להנדסת חומרים, הטכניון

ירושלים, ב' באדר ב' תשס"ג
6.3.2003

(10)

לכבוד
פרופ' ח' רחמן חיים
הפקולטה להנדסת תומרים
הטכניון
חיפה, 32000

פרופ' חיים הנכבד,

ד"ר אטינגר נמצא בחו"ל ויחזור עוד מספר שבועות.

בכבוד רב,

אתי אלפנודי
מזכירת - הקרן הדו-לאומית למדע

יום שני י"ב ניסן תשס"ג
14 אפריל 2003
סימוכין: pirhiya2809

11

לכבוד
פרופ' רחמן חיים
הפקולטה להנדסת חומרים
חיפה 32000

שלום רב,

הנדון: נהלי הקרן למינוי יועצים מדעיים – מכתבך מיום 3.3.03

אני מודה לך על מכתבך ועל ערנותך, ומתנצלת על האחור בתשובתי.
הקרן הדו-לאומית למדע ארה"ב-ישראל, בהיותה קרן ציבורית, מחוייבת לשקיפות ולשוויוניות ופועלת בהתאם. מועצת הנגידים היא הגוף העליון, בעל הסמכות והאחריות לפעילות הקרן, וגוף זה מורכב מאנשי מדע ומינהל באיוונים המבטיחים ראייה כוללת של ההיבטים השונים הכרוכים בהפעלת קרן למימון מחקר מדעי.
הליך מינוי היועצים המדעיים הוא חלק מהליך ההערכה והמיון של הצעות המחקר. חשוב ונכון שהיועץ יהיה מדען בר-סמך, והבחירה והמינוי הם אכן אישיים (ולא כנציגות למוסד מסוים), בהתאם לכישורי המועמד/ת. אינני מוצאת טעם לפגם בהליך זה. למיטב ידיעתי, כך... מותבצע גם בקרנות אחרות ובנושאים אחרים הקשורים לעשייה המדעית, כמו בחירת עורכי משנה לעיתונים מדעיים, בחירת שופטים ורפרנטים למאמרים ולהצעות מחקר ועוד. מיניסיוני במקרים האלו, לא מתקיים מכרו לצורך המינוי, אלא מאותרים מועמדים מתאימים, ואם כישורי מועמד/ת נמצאים ראויים – הם ממונים.
יחד עם זאת תמיד יש מקום לשיפורים, ואם ביכולתך להצביע על מנגנון אחר ו/או להציע נוהל, אהיה מוכנה לשקול קבילותו. והיה אם אסבור כי המוצע על ידך יכול לשפר ההליכים, תוך עמידה באילוצים המינהליים, אשמח להביא את הנושא לפני מועצת הנגידים.

ב ב ר כ ה,

פרופ' חגית מסר-ירון
יו"ר מועצת הנגידים של הקרן הדו-לאומית ארה"ב-ישראל

העתק: די"ר יונה אטינגר – מנהל הקרן
פרופ' יצחק אפלויג – נשיא הטכניון
פרופ' משה אייזנברג – המשנה לנשיא למחקר, הטכניון